

Lokalidentitet under forandring

Hvis vi kunne gå tilbage i tiden og spørge den gamle gårdejer Jan Dirchsen [1904-1985] om meningen med tilværelsen, ville hans svar være følgende:

Livet, som det leves, ikke mindst på de gårde, som er gået i arv indenfor samme slægt i flere generationer, er jo en arv, man har modtaget fra generationen før os og som vi bygger vort liv på og gerne vil give videre til generationen efter os.¹

Jan Dirchsen var fra Store Magleby. Han blev født på Hollændergård i 1904, og hans familie kan med stor sandsynlighed føre slægten helt tilbage til den hollandske indvandring i starten af 1500-tallet. Jan Dirchsen kom til verden dagen før fastelavn. Hans far, Dirch Bacher Dirchsen [1875-1942], skrev lettere irriteret i sin dagbog: ”Vi fik en søn. De gifte red til tønden”. Det var nok den eneste gang, Jans far gik glip af det traditionsrige tønderidt, hvor gårdejerne slog katten af tønden på hesteryg.² I århundreder dyrkede hollænderbønderne den fædrene jord, og de rodfæstede slægter på familiegårdene var lokalidentitetens vogtere. De holdt traditionerne i hævd, ændrede ikke på lokalsamfundets sociale værdier og gav livsformen i arv til deres efterkommere.

I begyndelsen af det tyvende århundrede udstak den rodfæstede lokalidentitet stadigvæk de fundamentale retningslinjer for livet og gav svar på det eksistentielle spørgsmål: ”Hvem er jeg?” Målet var et statisk samfund, og svaret på spørgsmålet lød: ”Hvad jeg er, var min far. Hvad jeg er, skal min søn blive”. Den klassiske lokalidentitet definerede rammerne for

Slægten på Hollændergård, 1871. Crilles Dirchsen og Ane Jacob Crillesen Bachers med børnene Dirch Bacher Dirchsen, Jacob Crillesen Bacher Dirchsen og Trein Bacher Dirchsen. Navnefællesskab og kvinder i amagerdragt opretholder den slægtsbaserede lokalidentitet.

social habitus, og tilflyttere måtte tilpasse sig det uskrevne regelsæt. Man blev ikke ”en af vore” med det samme, og forsøgte nytilkomne at lave om på tingene, blev de kanøflet. Med tiden kunne tilflytterne blive accepteret, hvis de levede i overensstemmelse med den lokale tradition og tog regelsættet til sig. Lokalidentiteten var uforanderlig, fordi menneskene, der boede i lokalsamfundet, tilpassede sig, eller fordi de var flasket op med traditionerne og derfor ikke forestillede sig, at de kunne ændre dem.

Sådan er det ikke længere. I dag er den klassiske, rodfæstede lokalidentitet stort set væk og erstattet af forandring og individualitet. Dermed er ikke sagt, at der ikke længere findes lokalidentitet, kun at den har fået en ny form. I dag skaber individer lokalsamfundet og former det efter individuelle behov. Traditionen er væk. Tænk bare på den klassiske sølvbryllupsfest med ”suppe, steg og is”. Den type fejring er ikke længere et ”must”, og moderne sølvbryllupspar kan med god samvittighed planlægge en eksotisk ferierejse uden at fornærme hele familien.

Tradition skaber kontinuitet. I forbindelse med festligholdelsen af 400-året for den hollandske indvandring til Amager i 1921 blev de fremmødte journalister imponerede over egnsdragterne, som de lokale kvinder bar. Avisfolkene sammenlignede egnsdragtens afstemte elegance med storbykvindernes *haute couture* og konkluderede frejdigt, at den æstetiske folkedragt sejrede over de moderne og individuelle selskabsdragter. Som der stod i en af artiklerne:

Moden kreeres af enkelte kvinder, hvem den klæder, og efterabes af titusende, som den i bedste fald gør almindelige, i mange tilfælde grimme. Folkedragten derimod ejer en dyb hemmelighed. Den skifter ikke, eller i hvert fald yderst langsomt, den er vokset – instinktivt kunne man sige – op af en egns og et helt folks prøvede smag og virker derfor hverken blændende eller skræmmende, men så velsignet naturlig.³

Dagens lokalidentitet minder om 1920’ernes kvindemode. Nutidens amagere definerer lokalidentitet ud fra personlige forhold. De hævder, at Amager er ”et godt sted at bo, fordi det er tæt på hovedstaden, men alligevel på landet”, og så fremhæver de Amager Fælled, Kastrup Søbad og

Kongelunden som gode rekreative områder, eller også peger de på den gamle bydel i Dragør som et sted fuldt af historie. Musikeren Simon Kvamm [1975-] sagde f.eks. således i 2019:

Vi valgte Dragør, fordi det ligger tæt på vandet og fine naturområder, tæt på hovedstaden, og fordi vi godt kan lide stemningen i byen. Vi kan godt lide at den ikke er 'vokset sammen' med andre byer, men har sin egen kerne og afgrænsning – altså at det ikke er en forstad. I øvrigt er det fedt at flytte til en by der har en interessant historie og smukke gader og huse.⁴

I 1921 blev Thorvald Larsen fra *Berlingske Tidende* overvældet af den stærke lokalidentitet på Amager. Han fandt den stilfulde egnsdragt tidløs og elegant. Forfatteren Henrik Pontoppidan mente til gengæld, at kvinderne lignede "uniformerede soldater".

Den lokale identitet ændrer karakter, når folk flytter til, og når de flytter væk. En mobil befolkning understøtter ikke den klassiske rodfæstede lokalidentitet, og individualiseringen bryder sig ikke om traditionens snævre rammer. Vi nyder de historiske omgivelser, men vi påtager os ikke den historiske forpligtigelse. Historie er noget, vi selv skaber – og helst uafhængigt af tid og rum. I et større udviklingsperspektiv kan man hævde, at den slægtsbårne lokalidentitet er blevet afløst af modernitet. Det traditionelle bondesamfund er for længe blevet afløst af industrialismen og det post-moderne informationssamfund, og den udvikling har naturligvis påvirket måden, vi lever vores liv på. Jeg behøver heldigvis ikke at gå i min fars

fodspor. Jeg er uafhængig af min slægt, både socialt og økonomisk, og jeg kan forme mit eget liv, som jeg nu engang vil og har evner til.

Frivilliggruppen på Amagermuseet

Jeg tiltrådte som leder af Museum Amager i marts 2015. Museum Amager er en sammenslutning af kulturhistoriske museer i Dragør Kommune, og Amagermuseet i Store Magleby er den største enhed, hvortil der er tilknyttet mange aktive frivillige. En gruppe af pensionister mødes hver mandag for at passe Amagermuseets nyttehaver, tilse de grønne områder og lave gammeldags marmelade, som sælges i museumsbutikken. De frivillige tager vare på museet, næsten på samme måde som forfædrene tog vare på lokalsamfundet, og de betragter Amagermuseet som deres museum, fordi det knytter nutiden sammen med deres fortid.

Som udefrakommende var mødet med mandagsgruppen overvældende og lidt af et kulturchok. Gruppen har ingen formelle overhoveder, men visse personer bestemmer mere end andre, og det er ikke nødvendigvis de mest højtråbende. Det er ikke nemt at blive optaget i gruppen, og nye frivillige bliver ikke altid behandlet lige pænt, især ikke hvis de tror, at de kan lave om på tingene. Selvom der er konflikter i gruppen, ønsker ingen, at museumslederen blander sig, og der bliver meget stille ved bordet, når jeg forsøger at mægle og bruge min stillings autoritet til at løse konflikterne. De frivillige vil helst passe sig selv, lade uoverensstemmelserne ulme og køre videre, sådan som de altid har gjort. Det underlige er, at alle troligt møder op mandag efter mandag og indordner sig fællesskabet. Jeg havde måske fundet et andet fællesskab at indgå i, men jeg har heller ikke kendt til den klassiske lokalidentitet, før jeg kom til Dragør og Store Magleby. Amagermuseets frivilliggruppe er bundet sammen af den klassiske lokalidentitets bånd. Groft sagt har alle ret til at være en del af gruppen, men ingen skal forsøge at lave forandringer. Der bliver lyttet til repræsentanterne fra de gamle slægter, når de udlægger den fælles historie, fortolker traditionerne og dermed forklarer, hvad der er gruppens formål. Man kan lave rompunche på mange måder, men man kan kun lave den på én måde, hvis man er fra Store Magleby. De frivillige passer på hinanden,

Slægten Wybrandtsens gravsted på Kirkegården i Store Magleby. Familiegravstederne forsvinder stille og roligt. I dag har de døde selv bestemt, hvordan den sidste aske skal spredes. Tidligere var kirkegården et erindringssted. Familiegravstedet bekræftede slægtskab og lokalidentitet for de levende.

udviser omsorg og deler glæder og sorger. De hænger sammen på godt og ondt i et fællesskab, de ikke selv har skabt, men et, som de har overtaget, og som definerer deres omgang med hinanden.

Sammenholdet er egnsbestemt, sådan som det var "i gamle dage". I tiden før transport- og teknologisektoren gjorde os mobile, var vi fysisk bundet til vores lokalmiljø, for der gik ikke nogen bus til København, og vi kunne ikke lige tage bilen til Nordsjælland eller skype med en ven i Singapore. Den gamle lokalidentitet var et defineret fællesskab, som man tilpassede sig. Efter arbejdstid fandt de lokale sammen, for der var jo ikke andre, og så var det en fordel, at omgangsformen var defineret på forhånd og ikke skulle improviseres.